

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane, Sibiu, strada Măcelarilor 47,
și la expedițiunea de inserțiuni Adolf Steiner în Hamburg (Germania).

Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiu, în 7 Noemvre

Ministrul-president Tisza — spune „Egyetértés” — fiind în Viena are a se înțelege cu guvernul austriac și cu cel comun asupra timpului când au a se convoca delegațiunile. Delegațiunile, după cum se scie se vor întruni în anul acesta la Viena. În conferența parlamentară de Sâmbătă a declarat Taaffe, că guvernul austriac are de gând a convoca delegațiunile îndată după ce va fi terminată desbaterea asupra administrațiunei Bosniei și Erțegovinei și asupra armatei. După calculii guvernului austriac proiectele aceste vor fi rezolvite cam pe la sfârșitul lunei acesteia și așa se poate aștepta cu siguranță, că delegațiunile se vor întruni în zilele cele dintău ale lunei lui Decemvre.

După cum s'a vădut din „Scirile ultime” ale nrului trecut, în casa deputaților Ungariei proiectul despre administrațiunea Bosniei și Erțegovinei este votat și primit în desbatere generală. „Egyetértés” susține că guvernul unguresc nu voiesce a intra în desbaterea specială a acestui proiect până când senatul imperial nu va fi hotărît asupra detaiurilor acestui proiect, pentru că în obiectul acesta guvernul unguresc voiesce a fi întrut toate de acord cu cel austriac. În Viena însă unele și altele dintre fracțiunile parlamentare de acolo voiesce să facă în proiect modifiațiuni considerabile. — Partida independentă din dieta Ungariei, în conferența sa, a decis la propunerea lui Madarasz a se abținé dela desbaterea specială a proiectului despre cestiunea bosniacă.

Ministrul de finanțe contele Szapary se pare că earăși voiesce a aduce în dietă proiectele despre amortisarea obligațiunilor urbariale și desdaunarea decimei de vin, însă radical modificate. Proiectele sînt deja substernute Maiestății Sale spre aprobare.

După o telegramă dela Budapesta sosită astăzi, casa deputaților, a desbătut și votat și în special proiectul privitoriu la Bosnia. — Vineri se începe desbaterea proiectului privitoriu la armată.

La Viena în politica internă este afacerea cea mai importantă proiectul de lege privitoriu la armată. Desbaterele în consiliile ministrilor se învêrt mai cu samă în giurul acestui proiect. Guvernul austriac va avé mari greutăți cu proiectul acesta, de oarece la votarea lui se cer două tertialități a le casei deputaților și pentru aceste guvernul mai are lipsă de 51 voturi. Contele Taaffe se vede, că din cauza aceasta a găsit cu cale a vorbi într'o conferență a căpeteniilor cluburilor senatului imperial pentru proiectul guvernului privitoriu la armată. Din discursul ministrului publicat în „Fremdenblatt” se vede, că ministrul Taaffe pune deosebit pond pe împiegurarea ca existența armatei se fie asigurată pe ani mai mulți înainte, căci monarchia numai astfel va câștiga în viitoriu aliați puternici, pe când cu o armată cu termene scurte nu se va bucura

de aliați tari și egali și susținerea păcei în Europa ar fi periclitată. Nu va trece mult și vom vedé pe ce feliu de pământ au cădut cuvintele din apelul ministrului cătră capii cluburilor senatului imperial. Ministerul austriac de altmintrea dovedesce multă încredere în sine și în succesul seu cu proiectul acesta, ceea ce pune în oare care mirare pe „liberalii” cari au făcut deja calculațiunea de care amintirăm mai sus.

Mai mult decât încrederea aceasta nelinicesc pe „constituționali” din Cislaitania scirile despre completarea definitivă a ministeriului austriac din dreapta senatului imperial și pretensiunile crescende a le Cehilor pentru o mai multă considerațiune a limbei cehice în oficiu și în scoale. Temerea merge așa de departe încât Nemții au început deja a deduce din pretențiunile Cehilor, că acestia nu vor mai puțin decât desbrăcarea universității din Praga de caracterul ei nemțesc.

Diarele „neliberale” din Cislaitania iau puțină notiță de temerile aceste. Ele publică articuli și corespondențe, cari sînt în adevăr potrivite de a pune pe gânduri pe toți, căci cred în infalibilitatea dualismului cum este el astăzi. Între alte vom aminti aici de un articol, care aduce în combinațiune politica esternă a contelui Andrassy cu un memorandum, al repositului Radetzky. Articulul după ce laudă pe contele Andrassy, că și-a rezolvat bine problema, adauge, că monarchia a intrat acum într'o fasă nouă. Se tratează acum de câștigarea Slavilor austriaci pentru politica guvernului și de a reforma dualismul într'atâta, încât să nu paralizeze acțiunea monarhiei. Reforma aceasta este probabil, dice articolul, că se va face așa, că delegațiunile se vor transforma într'o delagațiune unitară, în care toate țările își vor trimite reprezentanții sei și în chipul acesta delegațiunile vor deveni un adevărat parlament central al monarhiei întregi.

Diarele berlinese, spune „D. Ztg” au întimpinat cu receală pe clironomul rusc. Desbătând întrebarea, dacă nisuițele ruscii de a se apropia de Germania vor avé un succes, diarele nemțesci o răspund negativ. Așa „Magdeburger Ztg” scriind despre visita clironomului dice între altele: „Încercările familiilor domnitoare din amândoué imperiile de a restatori prin contactul personal al membrilor lor un raport mai bun, e de a se privi numai de un rezultat al tradițiunilor, care se cultivă atât de bucurios la curți. Politicesce însă legătura între aceste două staturi vecine e deslegată și cu anevoie se va mai incopcia. Considerațiuni foarte ponderoase de stat și experiențe positive ne-au adus la alegerea amicitiei austriace, a cărei preponderată s'a dovedit mai puternică decât tradițiunile și aplecările curților. Când în Octomvre vice-presidentul din ministerul de stat a cerut consimțemântul împératului la negoțiările din Viena, în cercurile curții din Baden-Baden s'a observat o mișcare neobicinuită. S'a observat că împératul

de mai multe zile se află într'o nelinicesc, care nu o putea ascunde și într'o și împératul era cu ochii scâlțați în lacrimi. De bună samă aceasta s'a întemplat în ziua, în care motivele ponderoase ale bărbatului de stat, care petrecea acolo, i-a stors subscrierea. La curte nici o presimțire măcar nu aveau despre momentuoasele lucruri ce s'au petrecut în apropierea imediată; numai mai târziu se află că lacrimile împératului însemnau resignațiunea dela o veche legătură.

Scupștina sêrbească s'a deschis la Nissa cu un mesagiu care constată progresele Sêrbiei, a cărei independență este recunoscută de puteri și se află în bune relațiuni cu staturile vecine. Mai departe vorbește despre tratatele comerciale cu Italia, Anglia, Rusia, Elveția și Belgiul.

Despre România se întelnesc două sciri importante. În Bucuresci după „Binele public” cursează scirea, că România are să se alătore la alianța germană-austro-ungurescă. Alta în foaia vieneză „Le Danube.” Eată ce dice această din urmă:

„După cum vă spuneam de curând puterile europene sînt încântate de votul constituantei române. Ele au găsit ocaziunea de a se retrage. Când cine-va are cu densusl a tot puternicia, nu hotăresce lesne a ceda unui adversar, a cărui putere principală stă în logică și în drept.

România este dar în ajunul de a vedé recunoscută independența sa de cătră toate statele mari, nu dice de cătră Europa, dar de cătră lumea întregă. America a întins deja o mână prietenească, deschisă lealmente și cu generositate. Franca, supuindu-se impulsului opiniunii, se grăbesce ași îndrepta greșala comisă la Berlin de cătră delegații soi. Acei cari mai par a fi rigoroși printr'un curat formalism, nu vor întârția a se lăsa curențului, făcend în tot cazul oarecari reserve deșerte, cu scop de a împlânđi remușcări închipuite.

„Dar vedeți straniele întoarceri ale lucrurilor omenesci; această mică țeară, pe care încruntații arbitrii ai Europei și-a permis de a o hărțui și de a o ține în voia lor, e astăzi în stare de a face după placul ei pace sau resbel Orientului.

„Într'adevăr, acea faimoasă ligă balcanică, pe care vă o pređiceam acum șese luni, a cărei formațiune efectivă am fost, în urmă, întâiul care am semnalat-o și asupra căreia am tras atențiunea Europei, eată-o formată.”

„Aliații naturali cari formează liga sînt, afară de cele 3 principale grupe balcanice, Bulgari, Sêrbi și Muntenegreni, cele două mari staturi aședate la nordul și la sudul aglomerațiunii, adecă România și Grecia. Toată lumea va admite, că unite armatele acestei vaste ligi, pot pe picior de rêsboiu, să opună 600,000 unui inamic comun. Cine nu recunoasce din acest minut că acela dintre state, care va avé mai multă influență prin întinderea lui, prin cifra populațiunii sale și prin autoritatea trecutului seu militar, va dispune în Europa de o putere, de care

cea mai mare dintre națiuni va trebu să țină samă.

„Nu esagerez, de sigur, afirmând că rolul la care România e chemată în condițiunile indicate mai sus, corespunde aceluia, pe care Piemontul l-a jucat în a doua jumătate a acestui secul Națiunea pusă de curend sub epitropie de cătră Europa, nu va întârția dar a fi la rëndul ei o putere arbitrară; va depinde dela ea, a arunca naționalitățile emancipate asupra neputinciosului imperiu al Osmanliilor și de a curma după pofta sa această îngrozitoare cestiune a Orientului, care a dat congresului din Berlin visuri atât de urite și raționamente încă și mai urite.”

„Vei vedé într'o și pe aceste orgolioase state occidentale venind în Bucuresci săși ia ordinele; le vei vedé scoborindu-se rugătoare și resbunând, printr'o fatală supunere, principatul român de umilințele, pe care ele i le-au impus cu atâta... ușurință, era să dic, nebulie.”

Rusia a dat de o mare năpaste în Asia. O expedițiune contra Teke-Turcomanilor a fost aproape cu totul nimicită. Rușii se pregătesc a spăla pata aceasta în primăvara vitoare.

Dieta Ungariei.

În ședința dela 12 Noemvrie continuându-se desbaterea generală asupra proiectului despre Bosnia deputatul Herman (din stânga extremă) polemisează cu Bausnern imputându-i că face între Maghiari politică de german mare. Din punct de vedere național dice că maghiarismul trebuie scutit de pericolul de a veni între elementul german și slav și a fi sfărîmat ca un grăunte între două petri de moară. Fie care cruceriu, fie care picătură de sânge trebuie folosită pentru consolidarea elementului maghiar.

M. Jokai nuși poate închipui cum această Bosnie amărâtă va sugruma dualismul, cum va desbrăca pe cele 15—17 milioane suflete de simțul constituțional, cum va nimici ea cele două parlamente, jurământul regelui s. c. Oratorul se pleacă înaintea fantasiei lui Szilágyi. Absolutismul cu toată forța sa nu a putut împinge Ungaria, care pe atunci era lipsită de orice sînt în parlamentul central, pentru că toate partidele țerei au sciut să se opună la această stăruință, cu atât mai puțin vor isbuti asemenea tendențe astăzi când Ungaria dispune de toate armele, prin cari se poate apăra pe sine, începend dela presa liberă până la arma honveđilor (Risete în stânga extremă). Dvoastră rideți de armele honveđilor? Aceste risete caracterisează partida. (Aplaus în dreapta). Dacă Ungaria va fi amenințată cu perire, va dispăre earăși ori ce deosebire de partide dintre Maghiari și honvedul va sci pentru ce poartă arma lângă sine (Aplaus în dreapta). Și Dvoastră faceți națiuni, carea s'a sciut conserva pe timpul absolutismului, un prognostic atât de posomorit astăzi când ea are un ministru, care e legat de această țară cu numele, inima, trecutul, fami-

lia și averea sa, care răspunde la toate criticile ce i se fac: Vă mulțămesc!

Acest prognostic este după părerea oratorului imposibil. Țările ocupate se vor desvolta cu încetul în provincii, cari nu vor fi legate de noi, dar vor atârna dela noi încetând a ne neliniști. Primesce în fine proiectul.

A. Pulszky polemizând cu preopinamentul nu primesce proiectul, din motivele destășurate deja.

Ministrul presid. Tisza ȳice că nu se simte indemnat a apera politica orientată atacata de nou, atât inse trebuie să ȳica că evenimentele au dovedit în mod hotărit că pericolii prorociȳi nu său împlinit nici în asuta parte. Învinuirea ce ni său făcut că urmărim o politică rusască, să arătat fără temei. Fiesce care poate să judece astadi cât de mici sunt jertfele ce le am adus pentru ocupaȳiunea Bosniei în proporȳiune cu cele ce trebuie să le aducem intrepunendu-ne pentru întregitatea Turciei.

Ocupaȳiunea a adus cu sine o reeala între noi i Rusia, acel stat cu care stânga extremă voia în anul trecut să avem resboiu. Cu celelalte state raportul nostru e pacinic.

Ingrigirile ce său ivit cu privire la naȳionalitatea maghiară nu sunt cu temei. Să ȳis că naȳionalitatile din ȳerile ocupate ne sunt dușmane. Find adeverat aceasta oare nu este atunci mai bine ca acele naȳionalitati să fie sub stăpânirea noastră decât să domnească acolo nominal Turcia, în fapta inse panslavismul?

Învinuirea de căpetenie a lui Szilagy i este aceea că proiectul periclitează dualismul. Faȳta cu această părere, ministrul president observă că dualismul sar periclită i mai tare, când sar institui în provincie ocupate un guvern neatarnator de guvernele actuale ale monarhiei (prin aceasta sar pune temeiul la trialism) decât prin proiectul actual care dă administraȳiunea în mânile ministeriului comun prin urmare la un organ legal. Principiul fundamental al dualismului este scutit, căci proiectul nu admite *un novum*. Recomandă în fine adoptarea proiectului.

Cătră sferșitul ședinȳei a făcut E. Simony i doué interpeleȳiuni. Prin interpeleȳiunea primă interpeleȳatorul întrebă pe ministrul de finanțe dacă este adeverata fama, că densul a provocat pe deputatul Pázmándy la duel i află ministrul duelul compatibil cu poziȳiunea sa? Prin a doua interpeleȳiune E. Simony i întrebă pe guvernul întreg dacă este mulȳamit cu respunsul dat de ministrul Szapáry deputatului Pázmándy i dacă l află compatibil cu responsabilitatea ministerială?

În ședinȳa dela 13 Noemvre se autenticea protocolul ședinȳei trecute i se notifică esibitele.

După aceasta presidiul aduce la cunoscinȳta că la 19 cur. fiind iua onomastică a Majestatii Sale Reginei se va ȳine un serviti deesc. Presidiul se însărcinează a exprima felicitările omagiale ale camerei de ministeriu. Mai departe anunȳta presidiul că la 15 cur. va urma renunȳiarea solemnă la tron a archiducesei, Alteȳa Sa Maria Cristina. Ministrii unguresci i presidentii ambelor camere vor asista ca martori la acel act solemn.

La ordinea ilei se continuă desbaterea generală asupra proiectului despre Bosnia.

Ig-Holyf y constată că Ungaria se află aȳi intro stare mai tristă decât pe timpul absolutismului, căci atunci ȳara a avut a se lupta cu un dușman declarat pe faȳta, dar astadi are a se lupta cu dușmanii cari o atacă pe furișu. Cât pentru proiectul din discusiune acesta e o înșelăciune decla-

rată, o amăgire. Respinge în fine proiectul.

Darday primesce proiectul pentru că nu vatema constituȳiunea, ci statorcesce numai un *modus vivendi* între marginele constituȳiunii.

După Mandel i Mariassy ia cuventul contele Apponyi. Oratorul se întoarce, după unele rectificări contra argumentelor de cari să folosit ministrul presid. Tisza. Acesta a ȳis că speșele de ocupaȳiune sunt ne însemnate în proporȳiune cu cele ce ni le ar fi impus politica recomandată de opoșitiune i că pericolii prevestiȳi nu său împlinit. Cât pentru speșe observă că dacă politica orientată nu sar fi condus după arbitriul guvernului ci după pareerile opoșitiunii din primele momente, izbucnirea catastrofei se putea împedeca i fără resboiu, pe cale diplomatică. (Aplaus viu în stânga). Dar chiar acceptând punctul de manecare al guvernamentailor, ce moment indreptatesce pe ministrul presid. a afirma că cele 140 milioane ce ni le au impus ocupaȳiunea, representa mesura deplină a sarcinilor ce le va avé monarhia din politica de ocupaȳiune? (Aplaus în stânga). Cât pentru pericolii este prea de timpuriu a ȳice că am trecut preste toȳi pericolii. Ministrul president nu a putut să ȳi aleagă un moment mai slab pentru asemenea afirmaȳiune decât prezentându-ne în același timp un proiect de lege care cuprinde în sine togma un pericol însemnat din cele ce său prevestit. (Aplaus viu în stânga).

Oratorul arată apoi că ministrului presid. nu i a succes a resturna argumentele lui Szilagy i relativ la controla parlamentară i constată că ministeriul unguresc intradever are numai un vot consultativ.

Oratorul a asteptat dela ministrul president o declaraȳiune hotarita cu privire la trei întrebări. Antaiu o părere precisă asupra raporturilor de stat. Impregiurarea, că conducerea administraȳiunii în Bosnia este transpusă la guvernul comun i la delegaȳiuni, este ea emanaȳiunea art. XII: 1867 sau un cerc nou de activitate, creat prin instituiȳiunile cuprinse în proiectul de faȳta? Este o mare deosebire între aceste doué casuri. În cazul prim casa adoaptă cu proiectul de lege i principiul că se pot transpune ministeriului comun i delegaȳiunilor afară de agendele numerate taxativ în legea dela 1867 i alte afaceri, simplu pe calea interpretaȳiunii legale i fără de a mai aduce vre o lege nouă. În cazul al doilea casa ar lua o dispoșitiune necorectă.

A doua declaraȳiune ce a așteptat-o oratorul dela ministrul president, este normarea esacta a cercului de activitate ce li se dă diregatoriilor i instituiȳiunilor existente deja în monarhie cu privire la administrarea Bosniei. Nici proiectul nici motivarea nu cuprinde o asemenea normare esacta.

A treia declaraȳiune ce să așteptat dela guvern, este ca el să fi desfășurat în trăsături principale organizaȳiunea Bosniei de până acum i cea viitoare. Si aceasta o află oratorul de lipsă nu pentru că ar voi ca această organizaȳiune să se stabilească de legislativă, ci pentru că proiectul de lege dă unei diregătorii un cerc de activitate relativ la organizaȳiune. Dacă proiectul imputernicesce pe guvernul comun să organizeze administraȳiunea Bosniei i Erȳegovinei cu votul consultativ al ambelor guverne, trebuie să scim modul cum va efectua acest organ împuternicirea. Când am incuviinȳat 500,000 fl. pentru institutul de credit fonciar pe sama proprietarilor mici, guvernul ni a prezentat cu proiectul de odată i statutele ca să scim pentru ce votăm suma cerută. Acum inse când e vorba

de transmiterea unor drepturi suverane însemnate la un oficiu nu să aflat de lipsă să ni se facă cunoscut cum va procede acest organ. Oratorul constată, că informaȳiunile sale despre Bosnia le are din izvoare private. În fine spriginesce proiectul de rezoluȳiune substernut de Szilagy i.

În ședinȳa dela 14 Noemvre continuându-se desbaterea generală asupra proiectului de lege despre Bosnia ia cuventul deputatul

Col. Tors spre a constata că proiectul în desbatere alterează în fapta legea fundamentală dela 1867. Stânga extremă, de care se ȳine oratorul, vede în legea dela 1867 o spărtură în constituȳiunea de o mie de ani a ȳerei, o spărtură, prin care voesc contrarii se contrabandeze calul troian al absolutismului. Astadi e în că prea mică spărtura i calul prea mare. (Aplaus i ilaritate în stânga), dar legi, cum e i cea de faȳta, sunt de natură a lărgi spărtura. În fine oratorul se declară pentru proiectul de rezoluȳiune al lui E. Simony i.

E. Hodossy admite că cu tratatul dela Berlin am primit i datorinȳa de a ne ingrigi de administrarea Bosniei i a Erȳegovinei. Întrebarea e deci numai, că cum să ne ingrigim. Trebuie să avem în vedere, ca dispoșitiunile ce le luăm să corespundă dreptului nostru de stat, prevederei politice i oportunitatii. Oratorul constată că proiectul în desbatere nu corespunde în nici o direcȳiune.

„*Non verba legum sed vim ac potestatem*“ acest proverb este adeverat. Voind a judeca, dacă acest proiect corespunde art. XII: 1867, trebuie să inoascem scopul, spiritul i direcȳiunea. Naȳiunea ungară se luptă de seculi contra unei puteri centrale care să opintit mereu a ne nimici independenȳa de stat, dreptul nostru constituȳional, sau a ni le restringe cel puȳin i a ȳi lărgi sfera puterii sale. Această luptă seculară să desvoltat în 1848 intro luptă cu armele, care să sferșit în defavorul nostru. Oratorul arată apoi că la 1861 i 1867 naȳiunea maghiară punendu-se pe terenul luptei legale, în fine să alăturat la principiele partidei deakiste care a stabilit prin art. XII: 1867 după resort, cari afaceri se ȳin de organele comune i cari nu, prin urmare ce nu am dat acestor organe comune, ni-a ramas rezervat exclusiv noue. Stând astfel lucrurile nu se poate ȳice, că proiectul de faȳta corespunde legii dela 1867. Efectul bun sau réu aterna dela modul cum se esecuta o lege. Oratorul trebuie să constate cu părere de réu, că guvernul procede cu dreptul constituȳional dela tratatul din Berlin încoace intro direcȳiune contrară. Ori cum vom întoarce lucrul, administraȳiunea trebuie să se ȳina de guvernul statului nostru, i să stea sub controla legislativei.

Proiectul de faȳta nu corespunde nici prevederei politice, căci i aceasta cere ca administraȳiunea în Bosnia să fie sub controla legislativei. Guvernul numai trei ȳinte poate să aibă dinaintea ochilor. Sau voiesce să facă acolo ordine i apoi să restituie provinciile la Turcia, sau voiesce să le facă aternatoare de Austro-Ungaria sau în fine voiesce a le anecea. Ori care va fi intenȳiunea guvernului noi trebuie să avem o influenȳa efectivă asupra acelor provincii, dacă e vorba de o misiune în orient, i această influenȳa o poate esercita guvernul nostru pe lângă controla legislativei mai bine decât guvernul comun. În fine respinge proiectul de lege.

A mai vorbit dep. Molnar i Lang pentru primirea proiectului, ear Mocsáry pentru respingere. Acest din urmă a caracterizat punctul de vedere al stangei extreme, din care face

parte, cu cuvintele: „*De lenda m esse*“.

Cătră sferșitul ședinȳei raspunde ministrul de finanțe Szapáry la interpeleȳiunea lui E. Simony i în cauza cunoscută cu dep. Pázmándy. Ministrul crede, că această cauză e resoltiva prin respunsul seu anterior i se roagă a se lua la cunoscinȳta acest respuns. Simony i nu e mulȳamit cu respunsul dar casa i ia spre sciinȳta. Tot în această ședinȳa a respuns ministrul presid. Tisza la a doua interpeleȳiune a lui E. Simony i tot în această cauză. Ministrul presid. ȳice că guvernul nare ce raspunde căci afacerea e aplanată deja. Interpeleȳatorul nu e mulȳamit cu respunsul, dar casa i ia spre sciinȳta.

Cu aceasta se încheie ședinȳa.

Corespondenȳe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Brașov 24 Oct. 1879. Domnule Redactor! Adunarea cercuală a desp. l al Asociaȳiunii Transilvaniei pentru cultura i literatura poporului român ȳinuta la Herman în anul trecut a fost hotărit între alte, a se așterne comitetului Asoc. Transilvaniei în Sibiuu vorbirea d-lui Bart. Baiulescu ȳinuta la această adunare i a o publica. Asemenea a fost hotărit că propunerea d-lui Baiulescu să fie recomandată de comitetul despartementului I: „ca comitetul Asoc. Transilvaniei să indemne promovarea meseriilor între Români i mai mult, apoi să propună adunărei generale a Asociaȳiunii infiinȳarea unei sau mai multor scoale de meserii „Ateliuere.“

On. comitet al Asociaȳiunii Transilvaniei a reĩtors propunerea despartementului pentru ca să înainteze un plan.

Despartementul în adunarea sa generală ȳinuta în 14 Oct. a. c. la Săcele a primit acest plan propus de comitetul despartementului.

Pentru că aceste sunt nisce afaceri, cari ating interesul tuturor vi le comunic spre publicare în preȳuita foaie ce redigeaȳi.

O vorbire asupra meseriilor la Români de B. Baiulescu ȳinuta la adunarea gen. a desp. I în Herman.

Domnilor! În o asemenea adunare ȳiceam acum trei ani aceste: „Pre când ne hotarim a raspandi invetatura la fiii naȳiunii române, pre când nisuiam a ne cultiva, a ne lumina, pentru că e nesuferit întunecul; pe atunci trebuie să vedem, ca lumina ce o dăm să nu remana subt obroc, ci ea să lumineze tuturor, pentru ca să înainteze.

Pre când este foarte de lipsă ca neĩncetat să aretam poporului nostru modul înaintării i înfloririi agriculturii, grădinilor, economiei de câmp i de vite, pentru că sunt mijloacele prin cari își agonisește hrana de toate ilele; pe atunci trebuie să judecăm bine, ca agoniseala aceasta să nu se ducă pre alte lipse, să nu treacă paralele intralte mâni, din cari nu mai trec inderot la poporul nostru.

Astadi cutez a ȳice: Românul cheltuesce mai mult decât castiga i de aceasta el propasesce cătră seracie. El sperează adeverat câte puȳin, că nare mult i poate mai rar decât alȳii, inse totuși averea lui se subȳie i el înaintează cătră ruină. Ce vinde Românul? Ce castiga el? Vinde câte o vită i castiga puȳine bucate i fen din economia câmpului i în rare locuri câte puȳine lemne. Faȳta cu acest mic castig să vedem ce cumpera? Cumpera toate necesitatile pentru îmbrăcăminte dela tălpi până la crescet. Pe toate uneltele de casă i de câmp trebuie să dea bani.

Aș a este! Dacă i trebuie cisme, de are lipsă de curea de șerpar, de i lip-

sesce spențel sau peptar, de 'i trebuie pâlărie, pe toate aceste și altele ale familiei trebuie să dea bani; trebuie să se roage de străinul dela oraș pen-truca să i le vîndă. Tot asemenea tre-bue să dea bani ađi și pre ceea ce nu dedea eri, adecă: pe sugna sau rochia muerei și a fetelor sale, pe păpuși, căci acum s'au mândrit și sătenele noastre.

Ori încătrău aruncăm privirea și la economia casei și la cea de câmp mai pe toate uneltele dă Românul bani: fie ușe, fie zar, fie masă, fie scaun, fie cuțit sau lingură, fie lanț sau roată, plug sau coasă și secere, până la un cuiu Românul dă bani pre aceste tot străinului.

Apoi fraților! Bani pre vestminte, bani pe verdețuri, bani pre ale economiei. De unde să mai ia Românul acesti bani? Și mai este ceva unde trebuie să dea el bani ori 'i are ori nu 'i are bani la dare, bani la diregători și bani la rachiu. Cugetați acum de unde mai scoate sirmanul Român acesti bani? Vinde câte o vită, câte o nemestă și mulți incet, incet 'și-a vîndut toate, apoi ia copiii și desagii și se strămută Dumneșu scie unde.

Vedeți fraților, că vorbirea noastră trebuie să tragă atențiunea celor ce au urechi de auzit, pentru că dăcem: poporul român din Transilvania și Ungaria, în loc de a înainta, de a face avere, s'ărăcesce. Să nu ni se oprească ochii la o familie două din sat sau dela oraș, care s'a ridicat, ci la numărul mare a celor ce s'ărăcesc. Fie-care familie e datoare a păstra ceva, a pune ceva la o parte pentru zile negre, pentru timpuri neroditoare, pentru dări ori pentru a cumpăra o moșioară cât de mică și să rămână copiii. Ei, aceasta ađi la Români rar se poate auzi, ci auzim: că mulți țărani români, în loc de a 'și înmulți averea, vînd și pre cea moștenită dela părinți; părăsesc locul și iau lumea în cap. Pentru ce? Pentru neavere; pentru s'ărăcie. Și:

„Sciți voi ce va să dăcă s'ărăcia? „E ceva mai amar, decât și moartea „chiar; ea degradează omul; ai ochi, „dar n'ai vedere, ai gură dar n'ai cu- „vinte; s'ărăc fiind, n'ai parte în lume, „la fericire.“

Acum vă întreb: oare ce vor face copiii acestor oameni s'araci, lipsiți? Nu pot alta face decât să devină slugi și ferească Dumneșu poate și mai rău. Pentru ce? Pentru că n'au îndrumare cum și unde să 'și câștige o pâne mai ușoară. Preoții, dascălii, învățații și toți căpi au averi ađi nu vîd pre s'ărăci și nu aud vaetele lor, le este rușine să 'i îndrumeze, ori că s'a prefăcut lumea, și nu mai e milă.

Acei copii s'araci au de lipsă de oameni cu inimă nobilă, care se 'i iee de mână și să 'i ducă la o meserie ca să 'și poată câștiga mai cu înlesnire pânea de toate zilele; ca să 'i ferească de robire, poate și de alt drum și mai rău.

On. adunare! Eată am venit cu vorbirea până la întrebarea:

1. Cum să îngrigim, ca poporul nostru să propășească la o stare materială mai bună? și

2. Prin ce să contribuim a ridica valoarea națiunii române la o demnitate mai considerabilă?

I.

Când voim să lucrăm, ca poporul nostru să propășească la o stare intelectuală și materială mai bună, atunci trebuie să facem ce au făcut părinții sau alții cu noi, cei ce ne aflăm într'o pozițiune mai bună trebuie să conducem pe fiii poporului întăiu la cultură și al doilea la o muncă mai bine plătită. Astfel putem conduce poporul la o stare mai bună.

Și sciți ce e muncă? Ea nu e o sarcină, ci eată cum o descrie învățatul nostru Baraș: „Munca e sudoarea „frunții, ea este sarea; munca este „apa botezului omului moral. Prin „muncă, prin productul mânilor sale

„se face omul superior. Numai prin „muncă ajungem la preț și la bogăție.“ Acum cugetați la bogăția unei națiuni. Ea prelângă cultură stă din oameni cu proprietăți, din oameni cu manufacturi și din oameni cari au bani gata capitaliști!

Căutați acum aceste la poporul român și veți vedé, că nici în parte nu le aflați. Nu aflați la noi în Transilvania și Ungaria aceea, ca toți fiii Românilor să scie carte cum sciu ai altor națiuni; nu aflați la cărțurari o literatură: scrieri diferite, apoi artele: musica, pictura, poesia etc. lipsesc, pare că sîntem fără talente. Avem talente, dară nu le ajută nimenea. Nu aflați proprietăți întinse, moșii; nu aflați stoguri numeroase nici tronuri umplute cu bucate, din cari să poată vinde țărani nostri români.

Nu aflați manufacturi adecă haine, unelte preparate din produsele crude precum: cismărie, curelărie, pâlării, mobile etc., cari să le schimbe în bani. Nu aflați comercianți cari să schimbe lucrurile și să ne aducă altele de modă, cari le căutăm acum cu sete. Nu aflați capitaliști, bancheri. Va se dăcă mai nici unele din condițiunile amintite nu le aflăm. Și cu toate aceste este oare să dăcem: nu le putem procura și să ne împăcăm? Nu! Pentru că ni le putem procura. Dacă nu toate barăm unele.

Deci datorita ne este în astfel de adunări să ne consultăm, să începem a face ce putem și să nu ne lăsăm lucrul din 'și în 'și amorțit sau tîndălit.

Acum nu e vorba de a contribui, de a da, ci este: de a te face om de a căștiga mai mult decât profitezi astădi. Aceasta cred, că o voesce ori și cine.

Deci întrebarea, asupra căreia dau eu pricină a ne consulta este: „Ce mijloace cuviincioase să „apucăm ca să ajungem la o „stare materială mai bună; ca „se ajungem la avere?“

Eu nu sînt de aceea părere: să 'i tot ceri poporului și să nu 'i mai dai nimica, să nu 'i arătăm cum să pună la loc, de unde a dat.

Eată pentru ce dăc aceste!

Noi consultăm Românilor să învețe carte. Legea statului poruncesce că până la al 15-lea an se învețe carte fie-care elev. Va se dăcă luminarea minții, vrînd nevrînd, ar fi a se face. Față cu această desvoltare ce observăm? Observăm aceea, că cu cât să luminează Români cu atât învață a cunoaște mai multe lipse: mîncări bune, podoabe, comodități, va se dăcă cheltuelile cresc, însă nu cresce și câștigul.

Fraților! Trebuie să îngrigim, ca atunci când sporesc cunoștințele omului, când sporesc trebuințele să sporească și venitele și foloasele lui. La această trebuință de care ne împedecăm în fie-care 'și nu ne-am prea gîndit.

Dacă voiți se ne cugetăm acum la aceasta mare trebuință, atunci o dăc dela început, că nu o scoatem la cale altfel decât prin muncă; dar altfel de muncă nu cea de ađi ci aceea ca munca Românilor să poată fi plătită mai bine și de se poate îndoit și întreit, decât cum se plătesce astădi, atunci vor avé Români îndoit câștig.

Plata ostenelelor va fi mai mare dacă va fi munca mai fină, adecă dacă vor învăța oamenii nostri meserii să lucre manufacturi. Să dovedim ceea ce afirmăm. Țărani români lucră la plugărit, la săpat, la coasă sau la secere. Un om fără vite nu capătă mai mult de 60 cr. pe 'și. Un meseriaș se dăcem cel mai din urmă, o calfă ori dela ce meserie capătă 1 fl. și 50 cr. pe 'și. Astfel cismariul după o păreche de cisme lucrate dă trei floreni. El le lucră într-o 'și și jumătate. Măsarul după un obiect plătesce sodalului și 'i vine la un 1 fl.

50 cr. pe 'și, la alții doi floreni, după cum e și silința și măiesria. Am vedut pre cel ce lucră 14 ceasuri pe 'și că câștigă și trei floreni. Eară măiestrii după renumele câștigat prin lucruri fine și trainice câștigă câte 800 până la 1600 fl. pe an. Din acestia unii păstrează câte 3—400 fl. pe an și în șase ani 'și-a cumpărat o moșioară. Pe lângă aceasta e și domn între domni, luminat și neteđit.

Este de priceput aceasta fără bătae de cap. Un folos mic avem dacă vindem pelea oaei sau a vacii neargășită, însă întreit folos avem dacă o vindem argășită și lucrată, de exemplu din pelea oaei peptar sau cojoc, eară din a vacii opinci sau cisme. Un folos avem dacă vindem grăul, și mai mare folos avem dacă vindem făina sortită sau prelucrată coaptă în pâni și colaci sau covrigi. Un mic folos avem dacă vindem lemnele de stejjar, de prun, de măr, și alt folos avem dacă scim să facem din ele: masă, scaun, coasten și altele. Satenii sași folosesc și fac așa ceva, și sînt mai cu dare de mână. Oare pentru ce să fie Românul mai nătâng, mai neîndemănat, mai ne ager, că mintea o are destul de ageră? Pentru că nu începe și nu 'i îndeamnă nimenea a se aplica la meserii.

Sătenii nostri vîd bine ce preț are meseria. Ei vîd că dacă un sătean plugar scie și meseria cojocăriei, când nu e vreme de economie, lucră la cojocărie. Cel ce este morariu macină și vîd că cojocarii și morarii prin sate sînt mai avuți. Pentru ce? Pentru că mai are o meserie și aceea este plătită mai bine. De aceasta 'i dă mână mai bine decât unui simplu plugar. Deci și noi să lucrăm ce se plătesce mai bine. Lângă aceste dacă mai socotim ceea ce vedem că fac alții, adecă; cojocarii, pelarii, cismarii etc. ei se asociază, cumpără la vreme pei eftine atunci fac și un mic negoț și speculă și câștigă și mai mult. Eată cum se mișcă omul a înainta pe treptele, cari le are înaintea sa. Astfel osteneala li se plătesce întreit de bine.

Fraților! toată lumea strigă ađi: „înaintare!“ Români, cari sînt mai mult plugari economi în treapta dîntăiu a înaintării, au să nisuească la a doua treaptă. Aceasta le stă înainte și este: meseria, industria și comerțul. De voim să înaintăm cătră o stare mai bună trebuie să ne aplicăm fiii la meserii. (Va urma)

Varietăți.

* Eri s'a serbat în biserica noastră gr. or. din cetate cu serviciu divin prea înalta 'și onomastică a Maiestății Sale Imperatesei și Reginei Elisaveta. — Și în bisericile celorlalte confesiuni a fost serviciu divin. Edificiile publice au fost decorate cu steaguri.

* (Postal). Direcțiunea postală reg. ung. de aici aduce la cunoștința publică prin ordinațiunea sa dela 14 cur. Nr. 8826, că comunicațiunea postală cu curier între „Bahnea și Nirașteu se va sterge cu 1 Decembrie a. c. și Bacnea se va împreuna dela 'șiua amintită cu oficiul postal din D. Szt. Martin.

* (Statutele casinei române) din opidul Săliște s'au încuviințat din partea ministeriului r. u. de interne și s'au înzestrat sub Nr. 45354 ex 1879 cu clausula recerută.

* (Din comitatul Severinului). Cetim în „Der Osten“ că o deputațiune sub conducerea dlui general Traian Doda va substerne Maj. Sale un protest contra prolongării provisorului, care și până acum a făcut lucruri neauđite în comitat. Și în dieta Ungariei se va ridica vîlul deasupra acestor lucruri.

* (Têrgul din Dej), carele se ținea până acuma în tot anul în 13 Dec. n. prin ordinațiunea ministrului

r. u. de agricutură, industrie și comerț sub Nr. 29,268 s'a transpus pe 16 Decembrie.

* (Ursoaia cea cu doi pui), de care facusem pomenire în urși adă fu omorită după cum cetirăm în alte foi mai târziu de trei Romani din Reșnov. Acesti, tatăl și cu doi fii cetim, că s'au dus pe urmă până la pesteră unde și avea ursoaia culcașul Acolo întru betrânul cu o bătă a mână și aflând ursoaia durmind o imboldi cu bătă să se scoale. Ursoaia mai la început se arată prea comoadă și nu voia să se scoale, dară după ce a vedut că nu are pace sa apucat pe primitivul venătoriu cu gura de picior. Vaietându se betrânul, unul diutre fii a intrat și el și cu o descărcătură de pușcă a lovit pe ursoaie de moarte, însă ursoaia tot a mai avut atăta putere încât să 'i tragă pușcător iului căciula cu per și cupele cu totdepe cap. Ursoiadupă cum se scie au murit; venătorii răniti sînt în cură, dară nu sînt în pericol de moarte.

Este mai demult acum de când ni s'a trimis invitarea de prenumerațiune și programa de mai la vale spre a o alătura la unul din urii foaiei noastre. Fiind însă că ni s'au trimis prea puține esemplare spre a pute alătura pentru toți abonanții nostri, dar de altă parte pe lângă aceea că am fost espres recercați este în interesul promovării literaturii naționale de a aduce la cunoștința publicului nostru cetitoriu întreprinderea cea nouă, facem loc invitării și programei în coloanele noastre.

Anunț de prenumerațiune

„PĂSTORIUL“ foaie literară-bisericască.

Programa.

Credem, că vor fi mulți între on. cetitori, cari cu oareși-care curiositate și vor pune întrebarea: că cine sîntem și ce voim cu „Păstoriul“? Și cu tot dreptul: pentru că de este cunoscut odată un organ de publicitate — nimenea nu e curios față de el; însă când acuma voim a 'l cunoaște, — fiesce care dorim a sci nainte măcar numai cât ceva despre scopul și tendința lui, în togma ca călătoriu străin care nainte de ce ar intra în cutare capitală — vrea să 'i cunoască cartă sau cercumscrierea, că nu cumva să rătăcească în tumultul stradelor.

Spre orientare și noi voim acuma a prezenta publicului nostru cercumscrierea sau mai bine dăc programa „Păstoriului.“

Cine va arunca o privire serioasă asupra situațiunei — privită din ori-ce punct de vedere creștinesc — în care se află mai cu samă Biserica română ortodoxă, precum și asupra mișcămintelor mari ivite mai adunădi, — nu va scruta mult, până se va convinge, ca pășirea noastră pe terenul publicității, cu acest organ eclesiasc, în frunte cu aceasta programă, este justă, este la timp cuvenit și prea bine motivată.

Spiritul omenesc totdeauna a colcăit și s'au luptat în contra bisericeii lui D-șeu însă ni se pare, că în așa măsură înspăimîntătoare nici când ca în timpul de față.

Dăcem, ca în măsură înspăimîntătoare pentru că așa numiții atești tot mai tare suprima religiunea și morala creștină, încât prin unele interese mârșave pitulate sub nesce frase și intențiuni înforțolate pe 'și ce merge adună în giurul lor cete de mameleci, năuci și creduli! Aceste victime demne de compătimit, aceste victime a acelor generalissimi îndumneșei ocupă apoi o puseșiune ostilă față de biserică, față de propagatori moralei, și cu o nebulie nepusă se încaieră de tot ce este sânt și corespndătoriului spiritului și pretensiunilor timpului modern.

Pre lângă acest rău, se mai adauge și altul care se află în sinul nostru. Ne mândrim adecă: că avem libertatea cea mai estinsă în Biserică; însă în faptă nu 'i așa, de oare-ce principiul libertății la noi e încă nerespectat și nepriceput de mulți. Se în-

trebăm numai, că după cece ani — ce rezultat a obținut aceasta în biserica noastră autonomă? Acel rezultat, că între popor și funcționarii bisericesci există controversă dese, mai dese decât chiar sub sistemul absolutismului; prin ce poporul vedem că din din și în și se degenerază se demoralizează și se înstrăinează de biserică. Mulți pentru aceste rezultate funeste învinovățesc apoi preoțimea, deși aceasta nu poartă vina!

Poporul simțindu-se a nu mai fi mântuit dinapoi, ca sub sistemul de mai înainte, și fiind pururea plecat mai bucuros a asculta de cei ce-l duc în preapastie și ispită, ca de cei ce cu sfaturi binevoitoare cel poveșuesc pe calea adevărului, din aceste motive persecută și urește ori-ce învoire, și cu aceasta și pe păstorii sau sufletesc care i-a recomandat așa ceva întru atât încât îi devine inamic natural, până când și pentru cel mai neînsemnat paș presbiter devine umilit, servil degradat și desconsiderat în fața poporului. Eată dar unde zace vina, că nu mergem pe nimic cu principiul de libertate. Eată unde zace vina, că poporul se demoralizează!

Și apoi noi preoții, cari le pipăim, le cunoaștem și le vedem acele nisuițe stricicioase petrecându-se în giurul nostru, noi — cari după chemarea noastră suntem datori a fi povățuitori celor buni între asemenea îngrigiri: noi — cari între atari fantome decăzute și desparate trebuie să fim mângăitori sufletelor încă neseduse și corupte; noi — cari între asemenea împregiurări, trebuie să fim eliberători sufletelor amenințate cu perșare; noi — cari trebuie să fim ca nesce eroi a bisericii lui Dumnezeu învârtind arma spiritului în contra diavolului și a tuturor tendințelor pornite cu răutate asupra bisericii; — să privim cu nepăsare și cu mâinile în sin la unele ca aceste?! Nu! aceasta nu ne este ertat să facem. Trebuie să ridicăm baricade în contra diluviului teribil; trebuie să aflăm mijloace prin ce l-am putea opri.

Cercând noi mijloacele, am aflat un-cul mijloc spre scopul indigetat și anume: *un organ eclesiastic independent.*

Oăci, de privim cu serioșitate pe acest teren al literaturii eclesiastice — atunci în adevăr ne cuprinde o formă de supărare — vădând că în zilele noastre — mai cu samă un atare organ ne lipsesce. Un organ carele să fie interpret fidel al trebilor noastre bisericesci, un organ, care să descopere erorile și care să nu fie preocupat nici de persoane, nici de presiunea nimenui; ci din contră față cu ori-ce și oricine să fie independent, — ce e bun să laude; ear ce e rău să mustră; — ce e de folos, consult și corespunzător să primească; ear ce e învechit și nefolosibil să delature.

De aceea, noi subscrișii preoți dela sate cugetăm că ar fi o nespūsă scădere în specie pentru noi preoțimea, ear în genere pentru biserică, dacă față de cele dișe ne lipsesce un organ bisericesc independent și neparțial aici în sinul nostru, care fără de nici o rezervă să arete în adevărata sa culoare însemnătatea mișcămintelor și evenimentelor din biserica noastră ortodocșă ce atât de aproape ne ating pre noi, soartea noastră, viitoriul nostru, — am luat asupra-ne rola grea de a eda o foaie eclesiastică sub firma: „Păstoriul“. Poate, că întreprinderea aceasta ce va avé de scop a descoperi multe, cari am dorî să aibă cetitori mulți, — nu ne va succede tocma din acest punct de vedere, și va trebui să cadă; dar întemplă-se ori-ce, noi prevenim a spune publicului nostru; că aceea nici cand nu se va întempla în lipsa activității sau a intențiunei noastre de a folosi!

Grija, ce o avem față cu greutatea acestei întreprinderi, ne o alină în mesură mare cugetul că ni s'au angajat la aceasta luptă o parte mai aleasă dintre preoții noștri.

Resumând principiile deja espuse, programa acestui diar se poate precisa în următoarele puncte principale. Preste tot tendența noastră este:

a) Apărarea constituțiunei noastre bisericesci după principiul Apost. Pavel: *Stați*

dară în libertatea cu care Christos ne-a făcut liberi, și nu ve încurcați earși în jugul servitutei. (Gal. V. I.)

b) Arătarea mijloacelor prin cari ne putem susține aceasta constituție.

„Și dacă poți fi liber întrebunțoază mai bine libertatea“ (I. Cor. VII. 21).

c) Ne vom năsuși a arăta necesitatea și legalitatea canonică a bisericii române orientale sub a unui esarch oriental a tuturor românilor din orientul Europei.

d) vom ține cont de toate evenimentele în biserica ortodocșă;

e) vom da biografiile păstorilor bisericesci mai renumiți;

f) vom ușora diregătoria preoților prin edarea de predici în fie-care numer.

g) vom ține legătura scoalei cu biserică;

h) vom da informațiuni despre dispozițiunile consistoriali sinodali etc.;

i) vom tracta despre trebuințele, intelectuali și materiali a clerului;

j) vom destepta simțul moral în creștini;

k) vom publica și desbate diferiți articli și scrieri de cuprins dogmatic după principiul evanghelic: „Cercetați toate; țineți ceea ce este bun“ (Tes. V. 21.) și în fine.

l) vom lua notițe de interes public din toate ramurile vieții, etc. etc.

Însă ca aceste cerințe să le putem depini cu demnitate, avem neapărată trebuință de cel mai puternic ajutoriu al publicului și deschilinit a colegilor noștri preoți prin conlucrare prio propagarea ideilor și adevărurilor atinse de noi și prin prenumerațiuni cât mai numeroase; căci „deficit pecunia, deficit omne.“ De aceea observăm, ca apărerea acestui jurnal, numai sub acea condițiune va fi posibilă, dacă sucursul abononților va fi de ajuns ca să poată acoperi speșele tipariului.

Foaia va apărea în B.-Gyula cu începutul anului nou 1880, și va eși: deocamdată numai de două ori pe lună, la 1 și 15 di: eară mai târziu — după ce vom veni în ord — va eși în toată septemăna odată.

Prețul:

Pentru Austro-Ungaria pe an: 4 fl. — cr. Pentru România 6 fl. — cr.

Abonamentele se primesc numai pe un an solviți înainte, și se vor trâmite editorului subscris în B.-Gyula: ear articolii și epistoalele ce privesc redacțiunea, redactorului subscris în Kétegyháza. Observăm că dacă succursul abononților nu va fi de ajuns ca se poată acoperi speșele tipariului, abonamentele primite se vor restituî respectivilor domni trimițători.

În convingere și speranță, că on. pub. va spriginî întreprinderea noastră, ne repețim învitarea la prenumerațiune!

Kétegyháza și B.-Gyula în 26 Aug. (7 Sept.) 1879.

Iosif I. Ardelean, redactor respunzătoriu. *Iosif Besan,* editoriu.

Bursa de Budapesta

din 17 Noemvre n.

Renta de aur 94.35, Împrumutul drumurilor de fer ung. 113.25, I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. 73.50, II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. 85.—, oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. 76.55, împrumutul ung. cu premii 105.25, obligațiuni ung. de rescumpărarea dicimei de vin 89.—, obligațiuni urbariale ung. 87.78, obligațiuni ung. cu clausulă de sorșire 85.75, obligațiuni urbariale temeșiane 87.—, obligațiuni cu clausulă de sorșire 85.2b, obligațiuni urbariale transilvane 85.25 obligațiuni urbariale croato-slavonice —, datorie de stat austriacă în hârtie 67.75, renta austriacă în argint 70.50, renta de aur austriacă 80.25 sorș de stat dela 1860 127.—, acțiuni de bancă austro-ung. 836, acțiuni de bancă de credit ung. 254.—, acțiuni de credit austr. 265.—, argint —, galbin 5.54, napoleon 9.32, 100 marce nemțesci 57.75, London (pe polița de trei luni) 116.70.

Bursa de Viena

din 17 Noemvre n. 1879.

Metalișe 5%	—
Acțiuni de bancă	836 —
Împrumutul de stat din 1860	127 25
Împrumutul naț. 5% (argint)	70 60
Acțiuni de credit	254 50
Valuta nouă imperială germană	57 80
London	116 65
Galbin	5 55 1/2
Napoleon d'aur (poli)	9 32

Economico.

Budapesta, 8 Noemvre n. În septemăna trecută s'a schimbât vremea cea frumoasă. Împregiurările meteorologice au fost pline de neplăceri, de vreme ce în fie-care di acum era negură grozavă, acuma ploaie, acuma vânturi furtunoase și apoi și brumă mare. Așa timpul era foarte nestatornic și temperatura între + 9° și + 4° R. pe la ameași în fie-care di. Sub atari împregiurări sēmēnăturile ne isprăvite s'au întrelăsat cu totul și din pricină, că timpul de earnă s'a prea apropiat unde întreprinderea lor ar fi tare riscată. Și cu părere mare de rău trebuie să amintim că după raporturile ultime despre lucrurile și sēmēnăturile de toamnă, statorese faptul trist, că regiuni întregi au rămas *din lipsa de sēmēnță* ne lucrare și nesēmēnate. Această tristă întemplare este cea dintăiu pricină, că oamenii din aceste ținuturi emigrează în mod înspăimēntătoriu. Pe lângă toate aceste articolele din țerg în septemăna trecută nu s'au urcat în preț, ba s'ar puté diice că au mai scădūt, pentru că nici n'au fost așa căutate ca mai înaint. Așa notăm în special:

Grăul la 50,000 m. m. cu câte fl. 15.30—15.60; sēcara la 3000 m. m. cu fl. 9.75—10.10; orzul la 4000 m. m. cu fl. 7.75—8.75; ovēsul la 5000 m. m. cu fl. 6.90—7.05; cucuruzul la 20,000 m. m. cu fl. 7.40—7.55; făina n'a trecut mai de loc.

Păstăioaselor le-a umblat mai bine vëndēndu-se în următoriu mod și adevă: fasolea cu fl. 9.75—10; mazerea cu fl. 13—14.50; linteaa cu fl. 11—14; sēmēnța de in cu fl. 13.50—14; sēmēnța de cânepă cu fl. 10.50 toate per 100 chilograme; spirtul *en gros* cu fl. 34—34.50 și *en detail* cu fl. 36.50—37.50.

Porcii acuma au fost mai eștini. Între cei 69.090 au fost din Ungaria de jos peste 7000, din România 1090 și din Ardeal 340 capete; lănila au trecut cu fl. 1.75—2.80 per chilogr.

Peile de astădată au avut mai bună trecere de ea. cele de bou cu fl. 135—140; cele de vacă cu fl. 118—120; cele de vițel cu fl. 185—210 per 56 chilograme; apoi cele de cal cu fl. 11.50—15 pärechea.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 27 Noem imob. lui Iosif Pinci în Daia (trib. Sibiu); în 20 Noem. și 20 Dec. imob. lui Ioan Kessler fa Mediaș (judec. cerc.); în 16 Dec. 1879 și 16 Ian. 1880 imob. lui Cula Șerban în Sântimre (judec. cerc. Aiud); în 10 Dec. 1879 și 10 Ian. 1880 imob. Paraschivei lui Gavrilă Stănilă în Loman (judec. cerc. Sebea); în 13 Dec. 1879 și 15 Ian. 1880

imob. Salamiei Hundula în Balomir; în 13 Dec. 1879 și 14 Ian. 1880 imob. rămasului după Ioan Baner în Oraștie (trib. Deva); în 22 Noem. imob. lui Ioan Csányi în Abrud (jud. cerc.); în 12 Ian. și 12 Febr. 1880 imob. lui Iacob Pottanyus în Aracalea (trib. Dej).

Nr. 183. 1879.

2—3

CONCURS.

Pentru indeplinirea postului de capelan pe lângă neputinciosul parochian Ioan Vătășan din parochia clasa a III Archita, ppresbiteratul Sighișoarei, se escric concurs cu terminul până la 30 Noemvrie a. c. st. v.

Emolumentele sânt:

1. Cuartir liber, grădină și edificatele economice necesare.
2. Șese jugere pământ, parte sāmănătură parte fēnaț.
3. Dela 35 familii române câte o ferdelă cucuruz sfărmit.
4. Dela 25 familii neurustice asemenea câte o ferdelă cucuruz sfărmit.
5. Lemnele recerute de foc.
6. Din venitele stolare îndatinatē în ppresbiterat pe jumătate.
7. Din filia Beia un venit anual de 30 fl. v. a.

Suma tuturor venitelor împreunate cu acest post face 235 fl. a. c.

Cei ce doresc a competa la acest post, să și aștearnă recursele lor instruate conform legilor în vigoare subscrisului până la terminul indicat. Sighișoara, 30 Octomvrie 1879 st. v. în conțelegere cu comitetul și sinodul parochial concernent.

Zacharia Boiu m. p., ppresbiter.

Nr. 286.

2—3

EDICT.

Maria născută Chereches, din Săscior, comitatul Făgărașului, carea de șese ani a părăsit cu necredință pre legiuitul ei bărbat George Ioan Grecia gr. or. din comuna Berivoi mici fără ca să se scie locul aflării ei până astăzi se citează prin această ca în termin de un an și o di dela ziua mai jos însemnată, să se infățișeșe înainte; subscrisului for matrimonial nesamintit Căci la din contră și în absența ei se va decide procesul intențat asupra ei decătră numitul ei bărbat.

Făgăraș 28 Octomvrie 1879.

Forul matrimonial gr. or. al Protopresbiteratului Făgărașului I.

CĂLINDARIUL

BUNULUI ECONOM

pe anul visect 1880.

Întocmit de

D. Comșa și Eugen Brote.

Cu mai multe ilustrațiuni intercalate în teest.

Anul IV.

Cuprinsul: Dilele și serbătorile de preste an. Chronologia. Pascălia. Anotimpurile. Sistemul planetar al soarelui. Întunecimi. Serbătorile schimbătoare și Posturile. Genealogia: Austro-Ungaria, Germania, Francia, Rusia, Italia, Britania și Irlanda, Spania, România, Suedia și Norvegia, Belgia, Olanda, Grecia, Portugalia, Monaco. Conspectul complet al țergurilor din Ardeal: A. în rēd alfabetic, B. în rēd chronologic. Tērgurile în Ungaria. Tērgurile principale în România. Tērgurile principale în Bucovina. — POSTA: A. Posta de epistole, B. Posta de mesagerie. Corespondența telegrafică. Raportul între măsurile nouș și vechi. — TIMBRE. Tabele de interes. Tabela comparativă a valorurilor de bani din toate țările. — SFĂTUITORIU JURIDIC. PARTEA ECONOMICĂ: Cu puteri unite. Carul (cu patru ilustrațiuni). Din istoria calului. Căt se seamēnă pe un hectar? Timpul incolșirei și vegetățiunei la diversele plānte agricole. Tabelă despre mașinile agricole mai însemnate. Din care material căt vinars se estrage. Greutatea fructelor și sēmēnțelor mai îndatinatē. Căt timp poartă animalele agricole? Mutarea pomișorilor tineri. Pentru a apăra vrăbiile dela ci-reșe. Mijloc în contra omidelor pe varză. Plugul cu doue cormane (cu ilustrațiune). Ciurul (cu ilustrațiune). Foarfeci noue pentru tunsul oilor (cu ilustrațiune). Grijiți pădurile! Cum să se prindă oile? (cu doue ilustrațiuni). Scutul pomilor (cu trei ilustrațiuni). Digestiunea. Gāndacul de Maiu (cu șase ilustrațiuni). Sarea ca nutriment de vite. — PARTEA BELETRISTICĂ: Ioan Turbincă, poveste, Bătaia dela Călughēreni. Poesii: Sentinela romană, poem istoric de Vasile Alesandri. Arătura de N. Bel-dicean. Mai iubit . . . de I. Mincu. Stejarul și cornul, cāntec din Moldova. Bogatul și seracul, cāntec popular. Rugina și frământatul pānei (cu ilustrațiune). Căt e de greu un bou? (cu ilustrațiune). Respectul cuvenit (cu ilustrațiune). Literatura română agricolă. Tabelă pentru preschimbarea prețului după măsurile vechi în nouē. Insetate.

Prețul 45 cr. v. a. sau 1 leu n.

Editura tipografiei JOS. DROTLEFF în Sibiu.

5—5 [53]